

PARCUL EMINESCU (LIBERTĂȚII) DIN BACĂU

de LUCIA ANTOHI

Oricine vizitează orașul Bacău rămâne plăcut impresionat de aspectul său modern, deschis, cu străzi largi și blocuri înalte, chiar dacă dimensiunea sa teritorială îl clasează printre orașele mijlocii ale țării, fiind în schimb, ca o compensație, printre primele centre economice românești.

Unul din punctele de atracție ale orașului îl constituie marele său parc, cunoscut de băcăuani ca Parcul Libertății.

Mai puțini știu, că actualul parc nu a existat dintotdeauna și că primul său nume a fost Eminescu.

Apariția acestui parc în peisajul băcăuan, a fost o necesitate impusă de însăși evoluția sistematică a orașului.

După cum informează documentele păstrate în arhivele locale, demersurile pentru amenajarea acestui punct de atracție al orașului nostru, s-au declanșat în perioada interbelică, mai precis în anul 1935, când orașul Bacău avea deja un profil bine conturat, industrial și comercial, cu multe instituții publice cuprinzând peste 2.000 funcționari și având o populație totală de 60 000 locuitori ¹.

Orice localitate cu o asemenea structură socio-economică trebuie să dispună și de locuri publice de agrement. La fel de adevărat este și faptul că la acea vreme orașul Bacău dispunea de o Grădină publică încă de la 1850 ² precum și de Parcul de la Gherăiești, amenajat în 1930, ³ ca locuri de agrement.

Dar prima era mai potrivită promenadelor duminicale iar parcul Gherăiești, de atât de destul de întins (24 ha), se afla pe malul drept al Bistriței, în afara orașului, nefiind deci la îndemâna oricui, mijloacele de transport fiind rare și scumpe.

Acesta a fost de fapt și motivația cererii adresată de localnicii băcăuani, Primăriei, la 26 martie 1935, prin care solicitau amenajarea unui parc central pe „terenul dintre Spitalul Pavel și Ana Cristea, Calea ferată și Stadion” ⁴.

Numai că, pe această temă s-au declanșat curînd o serie de dispute aprinse. Terenul respectiv, prin hotărîri anterioare ale Primăriei.

1 *Arhivele Statului Bacău, fond. Primăria Bacău, dos. 65/1953, f. 3.*

2 Costache Radu, *Bacăul de la 1850 la 1900, Bacău, 1905.*

3 Grigore Grigorovici, *Bacăul din trecut și de astăzi, Bacău, 1934.*

4 *Arhivele Statului Bacău, fond. Primăria Bacău, dos. 65/1935, f. 2.*

era destinat pentru împroprietărirea cu loturi de casă pentru cei îndreptățiți de lege⁵, aceștia fiind, după cum menționa reprezentantul și apărătorul lor, consilierul comunal, avocatul Mihai Văgănescu, demobilizații și văduvele cu orfanii de război.

Ideea amenajării unui parc era însă prea tentantă pentru majoritatea urbei, încît, drept răspuns la cererea și planul înaintat către Primărie, la 5 iulie 1935, de către Serviciul Tehnic Comunal privind „crearea unui parc de agrement pe terenul proprietatea Primăriei, în partea de Vest a municipiului Bacău, cuprins între C.F.R., drumul la Sărata și liziera orașului, în conformitate cu planul întocmit de serviciul tehnic comunal⁶, Consiliul Comunal „revine și suspendă deciziunile comunale anterioare în ce privește destinația aceluși teren⁷.

La 10 iulie 1935, inginerul agronom al orașului înaintează Primăriei, un memoriu ce cuprindea detaliile procesului de amenajare a parcului numit de la început Eminescu. Întocmit pe baza unor calcule, memoriul menționa în primul rînd că „acest parc se poate face ieftin dacă persoanele interesate în această chestiune vor voi să dea sprijinul necesar a se executa această lucrare care e necesară orașului Bacău⁸. Memoriul concepea amenajarea parcului în termen de maxim 3—4 ani, urmînd ca în final aceasta să cuprindă „o ornamentație sistematică, modelele de alei frumoase..., avînd și loc suficient de distracție ca patinași în timp de iarnă și vara plimbare cu bărcile pe lacuri⁹. Alături de parc se găseau „Stadionul sportiv care are intrarea prin parcul Eminescu și 2 pavilioane de muzică și berărie¹⁰.

Memoriul respectiv, cu un conținut bine gîndit, miza pe faptul că „Plantarea acestui parc se poate face foarte ușor cu intervenția domnului ministru Mircea Ciocicov, de a se da din pepinierele statului C.A.P.S. și pădure, puieți suficienți, care nu costă decît transportul, scosul și plantatul, manopera de lucru la suma de 75 000 lei¹¹.

Se sugera în același document că plantarea să se facă eșalonat în timp de 2 ani iar „Puietii necesari la această plantatie se pot aduce din ocoalele silvice Traian, Fîntînele, Valea Rea. Mînăstirea Casin și Regina Elisabeta¹², de unde se puteau procura specii de ulm, tei, castan, molid, pin (silvestru și austriac), lemn cîinesc, iasomia, alun, salcîm, liliac, mesteacăn alb și roșu, salcie pletoasă, rododendrom, faș, stejar, măcieș, specii ce continuă și astăzi să înfrumusețeze parcul orașului.

La 18 ianuarie 1936, Primăria Bacăului primea proiectul de plan făcut de arhitectul peisagist Eduard Pinard,¹³ privind amenajarea par-

5 *Idem*, *Proces verbal din 26 nov. 1936*.

6 *Idem*, *Cererea din 5 iulie 1935*.

7 *Idibem*.

8 *Idem*, *Memoriul din 10 iulie 1935*.

9 *Idibem*.

10 *Idibem*.

11 *Idibem*.

12 *Idibem*.

13 *Idem*, *Adresa din 18 ian. 1936*.

cului solicitat de băcăuani, proiect însoțit de o adresă conținând unele observații critice din Partea Serviciului tehnic al municipiului Bacău, semnată de inginerul șef și arhitectul Sterian. Conform descrierilor celor doi asupra planului făcut de arhitectul peisagist Pinard, parcul urma să aibă în primul rând un aspect sistematizat, după cum sugerase ministrul de finanțe Mircea Cancicov (el însuși fost localnic cu înalte funcții în administrația băcăuană).

Ca atare, proiectul prevedea ca parcul să cuprindă două zone o zonă mai mare situată în fața stadionului sportiv și care trebuia să includă o piscină mare și un bazin decorativ, având în dreapta și în stînga jocuri de joc și tenis „totul încadrat de pergole și trandafiri”¹⁴.

O altă zonă prevedea „un lac artificial, cu boschete și perspectivele scurte de la locurile de joc sau odihnă asupra unor partere de flori și piete...”

Observațiile și sugestiile priveau dispunerea aleilor și amenajarea lacului, care însă pentru momentul respectiv era imposibil din motive obiective care erau „lipsa de apă, lipsa de canal pentru scurgerea apelor și betonarea pereților și a fundului lacului, lucrare foarte costisitoare” dar care era necesară pentru „a evita formarea de mil și infiltrațiuni, terenul fiind din argilă nisipoasă...”

Exceptînd problema lacului, rămasă nerezolvată pînă în ziua de astăzi, planul făcut de Pinard a fost acceptat în întregime, el stînd la baza amenajării parcului băcăuan în forma cunoscută și astăzi, cu unele îmbunătățiri făcute în răstimpuri.

Pentru protejarea parcului se prevedea împrejmuirea sa pe o lungime de 2 km, cu un gard de sîrmă ghimpată, în care scop Serviciul Tehnic Comunal solicoita Primăriei, prin adresa din 9 febr. 1937¹⁵, un sprijin material și financiar pentru procurarea cantităților de 400 bu-lamaci și 4.000 kg sîrmă ghimpată, totul costînd 35 000 lei.“

În 1837 locuitorii orașului Bacău continuau să asalteze Primăria cu cercetări privind amenajarea unui parc „de cel puțin 30—40 hectare, în care să fie amenajat un lac pentru plîmbarea cu bărcile, iar iarna să fie transformat într-un mare patinaj pentru tineret. O asemenea grădină amenajată cu pomi, așee, bufete etc., ar face mare cinste orașului și totodată ar fi un singur loc prielnic pentru distracție de vară și iarnă...”

„Tot pentru estetica orașului și pentru accesul parcului propus” se sugera „... înființarea unui bulevard de 30—40 metri lățime, paralel cu Calea Ferdinand, pînă în fața fabricii de hirtie Letea, plantat cu pomi piramidali pe ambele părți”¹⁶. Este vorba de strada Calea Mărășești, care între timp, prin noi sistematizări ale orașului, și-a modificat mult aspectul devenind astăzi mult mai largă, mărginită de blocuri cu 12 etaje.

¹⁴ *Ibidem*.

¹⁵ *Idem*, Adresa din 9 febr. 1837.

¹⁶ *Ibidem*.

După cum se poate constata deci, ideile privind sistematizarea și înfrumusețarea orașului, nu lipseau, mai mult chiar, ele au găsit teren fertil pentru aplicare, grație spiritului gospodăresc al edililor orașului.

La 8 februarie 1937, Primăria orașului Bacău informa printr-o adresă — Inspectoratul General și Director al Regiunii Silvice din Ministerul de Domenii București, că urmare a măsurilor luate de forurile locale, parcul urma să fie amenajat începând cu primăvara anului 1937, după topirea zăpezii, prin plantarea cu specii de pomi conform sugestiilor ministrului de interne Mircea Căncicov.¹⁷

Pentru protejarea primelor plantări de copaci și a lucrărilor pentru amenajarea parcului — începute în primăvara respectivă, Primăria orașului trimite la 6 aprilie o adresă către Generalul Comandant al Garnizoanei Bacău, prin care se solicită “a se dispune ca unitățile militare din acest municipiu, Școala militară a ofițerilor de rezervă, de a nu mai face instrucție pe terenul proprietatea municipiului din dosul Spitalului, întrucît pe acel loc a început plantațiunea noului parc”¹⁸.

Desigur, disputele au continuat să se desfășoare între Primărie și avocatul Mihai Văgăunescu, consilier la Cosiliul Municipal Bacău, apărător al invalizilor, demobilizaților și văduvelor cu orfanii din primul război mondial, ce urmau să fie împroprietăriți cu terenuri pentru case — din această zonă. În cele din urmă Primăria Municipiului aplanează diferendele, cedind în schimbul zonei vizate pentru amenajarea parcului, terenuri din vecinătatea gării. La finele anului 1937, Consiliul Municipal Bacău consemna în procesul verbal din 8 decembrie, adoptarea măsurilor pentru iluminarea electrică a parcului¹⁹.

Marele parc băcăuan numit inițial Eminescu, apoi cunoscut ca Parcul Libertății a existat în forma proiectată pînă în anii 1961—1963, cînd în cadrul unor noi sistematizări ale orașului, a suferit modificări parțiale prin construcția Teatrului de vară în partea sa de N—V, ceea ce a însemnat sacrificarea unei porțiuni, compensată însă de înzestrarea orașului cu un lăcaș de cultură din păcate prea puțin pus în valoare. Măsurile anuale de primenire și îngrijire dar și de modernizare, îi conferă și astăzi statutul de cel mai plăcut loc de recreere pentru populația municipiului Bacău. Locul proiectat inițial ca unul din punctele de atracție ale parcului, a fost amenajat mult mai tîrziu, abia după 1985 și la dimesiuni reduse.

17 *Ibidem.*

18 *Ibidem.*

19 *Ibidem.*

Notă explicativă Documentele de arhivă din perioada anilor 1935—1937, menționate în această lucrare privind istoricul parcului Libertății din Bacău, au fost grupate în dosarul nr. 65/1935, de către directorul filialei băcăuane a Arhivelor Statului, domnul Vilică Munteanu, căruia îi mulțumim și pe această cale pentru amabilitatea și receptivitatea sa față de orice solicitare și mai ales a colaboratorilor săi.